

AUGUSTIN ZUBIKARAI, OLERKARI

Gizona

Ondarru, arrantzale ta gizaseme jakintsu askoren uria. Ementxe munduratu zan Augustin Zubikarai be, 1914'ko azillaren 3'an. Gurasoak: Salbador Zubikarai eta ama Ana Bedialauneta; aita, egibidez, arotza. Bederatzi seme-alaba euki ebezan. Augustin iragurrena. Lenengo ikasketak Ondarru'n egin zituan.

Amaika urtetik amabostera, Saturrarán'go Abadegai lkastetxean. Beste urte bete Gasteiz'en, baiña gaixorik egoalako, etxetik ikasita. 1933 urtean Zornotza'n "Jaungoiko-Zale" eta "Ekin"-en lan egiteko asmotan; baiña barriro gaixotu eta urte bi etxean.

1936'an, guda asi ondoren, Bilbo'n leenengo "Euzkadi" egenkariko lan batzuk egiten eta gero 1937'ko urtarrillaren batean, "Eguna" euskal egunkaria asi zaneetik urte bereko bagillaren erdirarte, egunkari orretako zuzendari-orde izan zan.

Bilbo galdu ondoren, "Aralar" batailoan ibilli zan gudari, Santander eta Asturias aldean. Gero, baituta, Kastro, Miranda ta Aranda de Duero'ko konzentraziño zelaietan eta Guadalajara'ko guda-tokietan, Langille taldean, 64 zenbakian. Andik Donosti ta Azpeiti'ko espetxeetan egun batzuk igaro ondoren, 1939'10 urtarrillaren 4'an, Zaragozaa bederatzi izparkarien orde bester bederatzi euskal izparkari kanjeatu ziranean, Barzelona

teko baimenez egoala, Barzelona galdu zan eta Zubikarai eta lagunak lenengo Endaia'n, geroago Ziburu'n eta ondoren Landes'etako Labenne'n, baiña. Frantzitarrak gerran sartu ziranean, Lannemezan eta Tarbes'etako artsenaletan lanari ekin eutsen, alemanak emen sartu arte.

Gero, etxerako ustetan urten eta barriro Figeras'eko espetxean lenengo eta ondoren andik zigorpeko batailloe baten Gibraltar aurreko Las Inviernas'etara. 1941'an etxeratu ta arrain kontserba baten sartzeko aukera oartzuz, Mutriku'n asi zan lanean, lantegiko idazkaritzan, bertan 40 urte lanean egiñik, zar-saritu arte.

1942'ko urrillean, Ea'ko alaba Maria Erkiaga Aldamiz'egaz ezkondu zan eta sei seme-alaba munduratu, Mutriku'ko lantegian lana ta Ondarruko janari-denda bateko arduradun biziaz.

Idazle

1933 inguruan asi zan idazten, lenengotan "Arteta", "Gurutz", "Itxasertz", "Kutuntxu de Artibai", "Ibai-ondo" eta abar, eta geroago "Z'tar A", "Zubegi", "Ondar-zubi" izen-ordetzat erabilliaz. "Ekin", "Euzkadi", "Euzko", "Gudari", "Argia" eta abarren idatzi eban gerra aurretik; gero, ostera, "Karmel", "Zeruko Argia", "Egan", "Redención" "Olerti" "Deia" "Diario Vasco" "Zer" "Euskerazaintza" eta abarretan 1950'tik 1965 bitartean Ondarroa'n ateraten zan "Boga-Boga" aldizkaritxoan lan-kide. 1961'tik Euskaltzaindiko urgazle. Euskerazaintza sortu zaneetik, bertoko lagun. 1981'tik Ondarroa'ko Kultur-Etxeko zuzendari. Bilbo'ko Erri Irratiko eta Arrate Irratiko laguntzaille. 1983'tik 1987 bitartean, Gernika'ko Batzar Nagusietako aldun. 1982 urtean asita, urtero agertzen dan "Ondarroa" aldizkariko zuzendari.

Lan ugari dausku argitaratu. Ona batzuk: 1) "Motrico" (1969, erderaz; 2) *Erri jakintza* ("Kardala", 1976, euskeraz eta erderaz), "Boda ta Zuxe", 1977, eskeraz da erderaz, "Gure inguruak", 1982, "Bizkaiko bidetan", 1984, "Teñeru estropadak", 1987, "Ondarru, kantu, otoi, orru", 1984; 3) *Antzerti* ("Bizi garratza ta mendu zaharrak", 1970, "Aingira kumak", 1976, "Mendi ta itxaso", 1983, "Artea'ko itsua ta beste lau", 1987; 4) *Elabarri* ("Bale denporak", 1978, "Anton Guzurretxe", 1979 (Txomin Agirre saria), "Laiñoak Mundakan", 1980 (Etxeita saria), "Ira usaiña", 1981, Etxeita Tgarren saria, "Mon-daka", 1981 (Etxeita saria), "Bizitzako urratsak", 1981, "Itxastarrak", 1985, "Garratz eta gordin", 1986; 5) *Kontakizunak* ("Esan eta esango", 1979, Azke saria, "Makillen egunak", 1983, "Peru eta Mari gureak 1985, 'Lugo'-ko ipuiñak", 1986, "Barre ta irri", 1988; 6) *Ikerlanak* ("Ondarroa baserri giroan", 1985, "Berriatua", 1986, "Ipazter", 1987, "Amoroto eta Gizaburuaga", 1988, "Mendeja", 1988; 7) *Biografia* ("Balentin Berrio-Otxoa deuna", 1988; 8) *Euskeratuak* ("Bizkaiko Batzar Nagusiak", 1986, "Euskalerriko Historiaren sarrera", 1987, "Gernikako Batzar Etxea", 1987.

Orrezaz gaiñ, *Antzerki-lan* asko daukaz ondarrutar langille errime-errime onek. Ona: 1933-1936 bitartean egiñak: "Aberrijagaz bizi" ("Anta erti" aldizkarian agertua), "111lobearen indarra" ta "Itxas lapurrak" (bardin), eta "Itxas ertzeko itsu mutilla" (argitaratu barik). "Itxas-sora" (1943), Ekintza bakarrekoa, Biarritz'en saritua;

"Seaska inguruan" (1960), "Gipuzkoa" izeneko bigarren saria, "Egan"-en argitaratua; "Jaunaren bideetan" (1961), Jesus'en Nekaldiko ikuskizunak, "Egan"-en argitaratua; "Kresaletan" (1964), Gregorio Solabarrieta'ren musikagaz; "Iru alaba" (1963), Euskaltzaindiak eraturako "Toribio Alzaga saria", "Euskera"-n dator; "Mariñelak" (1965), Jose Mari Altuna'ren musikagaz; "Gizon on eta andre erre" (1967). "Toribio Alzaga" sarian, aipamena; "Bizi garratza" (1967), Donostia'ko "Gipuzkoa" sarietako aipamena, argitaratua; "Lurrunpean" (1968), "Gipuzkoa" saria, "Egan"-en argitaratua; "Errekonduan" (1969), "Gipuzkoa" sariketan saritua; "Mendu zarrak" (1969); "Toribio Alzaga" saria, argitaratua; "Mendi eta itxaso" (1983), Markiña'ko Lore-jokoetan saritua, "Antzer-ti"ik argitaratua; "Eskola maixua" (1984), Santurtzi'ko Udalaren saria; "Artea'ko Itsua" (1986), Bizkaiko Aldundiaren 1986 urteko saria, argitaratua.

Baita beste oneik be: "Loiola'ko Eneko"; "Ni naz Kapitan piloto"; "Aingira kumak" ("Egan"-en argitaratua); "O Opokoa H"; "Aritz aurrean"; "Kirritirrika"; "Iruugarren adiñean" eta abar. Escudero'ren "Gernika" operako ekintza bitako letra. Antzerkirako gertuak: "Atxuri'ko milagrua", "kirikiño'ren ipuiñetatik; "Urruzuno"

Ipuin asko ditu, ta saritua izan da, Donosti, Bilbo, Bermeo aldeetan, eta "Zer" aldizkariaren sariketetan; Delmas'en "Gaztelugatxe", euskeratu dau; "Ondarroa-ko abizenak", "Euskera"-n datozenak; Egutegiak, Ondarrru, 1966-67 ta 68; Azkue-n iztegian agertzen diran Ondarroa'n batutako itzak, eta arek batu barik laga zituanak.

Olerkari

Idazle orren oparoari ez jako gaitz izango olerkieta-
ra jo eta estrofa (giar naiz mee) batzuk ariltzea. Zubikarai aurkeztu izan da noizik bein poesi-leiaketa batzuta-
tara, eta sariak eskuratu. Sangotza'ko Lore Jokoetan, adibidez, 1967'an eta bigarren saria irabazi eban, bardin

1968'an be, eta lenengo saria beragandu eban "Naparroa'ko bideetan" eritxon olerkiaz. Zornotza'n, Karmel'-
ko Amaren Koroatze egunean, bere "Koroiko Pitxiak" lana saritua izan zan; Laukiniz'en, urte bitan bigarren eta irugarren sariak etxeratu zituan.

"Oler-ti"-n emon dauz batez be bere poesi-lanak. Zelako olerkaria dan zuk be jakin daizun, irakur egizu 1984-garren urteko zenbakian datorren au; "Artu titia" deritxo:

Zain nago
ta eztakit etorriko dan.
Itxas-aparrak
baltz-baltz datoz aizean burrunbadetan.

Artu titia, maitexo,
laster datorke aitatxo.

Zain nago
bildurrez, etorriko dan.
Itxas andiak
ots larria dakarre gose orrutan.

Artu titia, maitetxo,
laster datorke aitatxo.

Zain nago...
negarra datorkit oparo.

Bare geiagoz
itto egin zan, oraintsu, aitona gaixo.

Artu titia, maitetxo,
geiago artu, kutuntxo.

Artu, ten bigun...
ten, ten kutun,

zu be,
zu be,
egunen baten
itxasoak iruntsi zaitzan.

Iradu dabil irudimena, biotza negar-min.
Eta olerkia orixe izan.

AITA ONAINDIA